



Можем ли да си измисляме „народни“ предания и обичаи?

Новини | Култура | на 05.10.2023 05:00 | от Зорница Христова

Защо говорим за това?

В новините съобщиха, че една популярна писателка ще преподава в частно училище измислени от самата нея обичаи като нещо истинско. Изследователи на фолклора възразиха, че това не е редно и може да заблуди децата.

В науката обичайно е ясно защо е лошо да си измисляш.

Ако някой си измисля как е устроено човешкото тяло, то хирурзите, които използват това физниание за операциите, могат да убият човек.

Ако математиците си измислят свои правила за смятане, то инженерите, които използват тези правила в своите чертежи, ще проектират сгради, които ще рухнат.

Ако астрономите си измислят какво има в Космоса, то лошо им се пише на астронавтите!

Очакваш да има въздух, ухаещ на теменужки... а то какво? Изобщо не можеш да дишаш!

Какво става обаче, ако някой си измисля... фолклор?



На пръв поглед няма нищо страшно в това да си измислиш сам ритуали, приказки, песни и обичаи. Всъщност и сега много хора правят грешки и смятат определени песни за народни, а те си имат автор. Припомняме: във фолклора (народното творчество) не се знае кой е измислил нещо. То се е предавало десетки, стотици години от уста на уста, от село на село, ПРАКТИКУВАЛО се е... и е станало обичайно. Част от ценността му е именно в това, че е било характерно, обичайно за своята общност. Традиция.

Тъкмо затова то има по-особена сила. Ако в твоето семейство имате обичай винаги да се черпите сладолед на края на учебната година, и ако ти след време продължиш този обичай със своите деца, това ще има особена сила точно защото сте го повтаряли толкова време. Както обичаят да се яде торта на рождените дни. Не че не можеш да си купиш торта и по друго време, но... не е същото, нали?

По същата причина не е едно и също даден обичай да е народен... и да е измислен наскоро така, че да ПРИЛИЧА на народен. Дадена приказка да е народна... и да е измислена така, че да ПРИЛИЧА на народна.

Това е окей, ако за всички е ясно, че става въпрос за измислица. Например ако ти измислиш приказка, подобна на фолклорните, и си я подпишеш със своето име - всичко е наред.

Ако обаче излъжеш, че е народна... става по-сложно.

И съвсем не толкова невинно.

Когато лъжем, че някоя наша измислица е стара традиция, ние всъщност манипулираме другите.

Защото хората почитат старите традиции. Искат им се да правят нещо, което да ги свързва с предците им. Ако ти кажат: "Дядо ти винаги купуваше бонбони на всички деца от класа", и ти го повтарят достатъчно често, може би и ти ще похарчиш парите си, за да купиш бонбони на всички. Ако ти кажат: "Баща ти като малък винаги миеше чиниите", сигурно и ти ще тръгнеш да ги миеш. Ами ако е лъжа?

По същия начин стоят нещата с измислянето на народни традиции. Затова учените изследователи на фолклора възразяват, когато на литературни произведения като "Стопанката на Господ" се придава стойност на истинско проучване върху фолклора. Хората са склонни да вадят от фолклора

поуки за сегашния си живот. И измислицата може да подмени тези поуки.

Освен това тя може да отнеме внимание от истинския фолклор. Истински народни приказки и обичаи може да се загубят, може да се забравят. Все едно вместо фалшивата информация, че "татко ти от малък миеше чинии", си можел да научиш нещо истинско - че татко ти като малък е имал любимо мече, с което е заспивал. И знанието за това мече да бъде забравено завинаги.

Ето затова е важна истината не само в природните науки, а и във фолклористиката. А и просто защото е истина - нещо, което е ценно само по себе си.

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
[/book/3383-mozhem-li-da-si-izmislyame-narodni-predaniya-i-obichai](#)

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

